

Interfacultaire Lerarenopleiding (ILO)

Pedagogische en Onderwijswetenschappen (POW)

Nieuwe Achtergracht 166

1018 WS Amsterdam

Studiehandleiding

Pedagogiek en Algemene Didactiek A

Master voltijd en deeltijd: Pedagogiek en Algemene Didactiek A / 7104MA101Y

Minor Educatie: Pedagogiek en Algemene Didactiek A (minor) / 7103ME061Y

Opleiding: Master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs
Master Educatie en Communicatie
Minor Educatie

Cursusjaar: 2023-2024 – Semester 1 (najaar), blok 1

Voor wie: Master voltijd, master deeltijd en minor Educatie

Vakcoördinator: Geerte Savenije
g.m.savenije@uva.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Leerdoelen.....	3
3. Onderwijsvormen.....	4
4. Toetsing en feedback	4
5. Van de student verwachte activiteiten	5
6. Inhoudelijk rooster: thema's, literatuur en voorbereidende opdrachten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7. Evaluatie van het onderwijs	14
8. Literatuurlijst	15
Bijlage – Beoordelingsrubric voor het verslag.....	17

1. Inleiding

Als leraar ben je verantwoordelijk voor een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat (pedagogisch bekwaam). Het zijn complexe beroepsvaardigheden die je oefent en verwerft in de praktijk, en waarbij pedagogische en (vak)didactische kennis en kritische reflectie en evaluatie een belangrijke rol spelen.

Tijdens de vakken *Pedagogiek en Algemene Didactiek A* en *B* maak je een start met je ontwikkeling tot *reflective practitioner* met betrekking tot je eigen rol als docent in de klas (pedagogisch en didactisch). In deze vakken ligt daarbij de nadruk op kritisch leren kijken naar jezelf en collega's en het leren toepassen van theoretische perspectieven en concepten met betrekking tot het pedagogisch klimaat en pedagogisch handelen. Bij *Pedagogiek en Algemene Didactiek A* ga je aan de slag met de basis van het organiseren en evalueren van een les en het pedagogisch klimaat. Bij het vervolgvak *Pedagogiek en Algemene Didactiek B* komen meer complexe processen rond de leerling in beeld. Hier komen onderwerpen als leerprocessen, motivatie, adolescentie, leer- en gedragsmoeilijkheden en ongelijkheid in het onderwijs aan bod.

2. Leerdoelen

1. Kritisch leren kijken naar jezelf en collega's (op school en medestudenten). Je kunt:
 - Theoretische perspectieven operationaliseren naar verbaal en non-verbaal waarneembaar gedrag;
 - Op doelgerichte/gestructureerde wijze verbaal en non-verbaal gedrag observeren (aan de hand van een zelf herontworpen observatieschema);
 - Feedback geven aan en ontvangen van medestudenten en feedback ontvangen van je WPB en deze verwerken in schriftelijke analyse en reflectie.
2. Leren toepassen van theoretische perspectieven en concepten met betrekking tot het pedagogisch klimaat en het pedagogisch handelen. Je kunt:
 - Een les analyseren (ontwerp en uitvoering) op:
 - i. Leerdoelen, instructie en verwerking;
 - ii. Leeractiviteiten, leerstrategieën en werkvormen (individueel, groepsverband en plenair);
 - iii. Het pedagogisch klimaat en handelen;
 - iv. De communicatie en interactie tussen docent en leerling en leerlingen onderling;
 - v. Toetsing en evaluatie van leerdoelen en leerproces;
3. Een eigen visie ten aanzien van pedagogisch handelen en docent-leerling relatie formuleren op basis van de theorie en analyse van de praktijk en het eigen handelen.

3. Onderwijsvormen

Pedagogiek en Algemene Didactiek A bestaat uit:

- Werkcolleges in groepsverband (9.00-10.30 uur)
- Practica in groepsverband (11.00-12.30 uur)

Groepsindeling PAD A en PAD B

Groep	Onderwijskundige
Groep 1 – Voltijd Alfa (behalve Nederlands)	Joost Nijsten
Groep 2 – Voltijd Gamma (behalve Geschiedenis)	Mirella Middelkoop
Groep 3 – Voltijd Geschiedenis en Nederlands	Belle Janssen
Groep 4 – Voltijd Bèta	Monique Bettman
Groep 5 – Deeltijd en ZIB	Leonie van Uffelen

4. Toetsing en feedback

Verslag

Het vak PAD A wordt afgerond met een verslag. Je werkt gedurende het vak in opdrachten naar dit verslag toe. In deze opdrachten observeer, analyseer en evalueer je lessen van je WPB en van jezelf. Onderdeel is ook dat je een (deel van een) eigen les opneemt op video. Wat er precies van je verwacht wordt in de opdrachten, lees je in hieronder bij paragraaf 6.

Voor het verslag dient een voldoende te worden behaald (tenminste 5,5). Er wordt afgerond op een half cijfer. Het verslag bepaalt voor 100% het eindcijfer voor dit vak. Eindcijfers tussen de 5,1 en 5,9 worden niet gegeven. Er bestaat één herkansingsmogelijkheid. Als je na de herkansing nog geen voldoende hebt gehaald, moet je je volgend semester opnieuw inschrijven voor dit vak.

Toetsdata – Master voltijd, deeltijd en minor Educatie

- Opdracht 1 **voor maandag 18 september, 17:00 uur** inleveren via Canvas
- Opdracht 2 **voor maandag 25 september, 17:00 uur** inleveren via Canvas
- Opdracht 3 (verslag PAD A) inleveren via Canvas:
 - Voltijd: **voor donderdag 2 november, 17:00 uur**
 - Deeltijd: **voor donderdag 7 december, 17:00 uur**
- Indien van toepassing, herkansing verslag inleveren via Canvas:
 - Voltijd: **voor donderdag 7 december, 17:00 uur**
 - Deeltijd: **voor donderdag 25 januari, 17:00 uur.**

NB: de uitvoering van de eerste twee opdrachten is noodzakelijk voor het verslag en deze opdrachten komen aan bod in de colleges. We vragen je daarom je te houden aan de deadlines, zodat er een zinvolle uitwisseling kan plaatsvinden in de werkgroepen en zodat je tussentijds peerfeedback kunt krijgen.

Bronvermelding

Bij de opdrachten maak je gebruik van verschillende bronnen. Hierbij is het verplicht om een correcte bronvermelding te gebruiken. Binnen de Interfacultaire Lerarenopleidingen wordt gebruik gemaakt van de APA-richtlijnen voor het weergeven van bronnen. Op de Canvas opleidingspagina kan je nalezen hoe je deze richtlijnen moet gebruiken.

Het gebruik van de APA-richtlijnen heeft de voorkeur, maar als jij vanuit jouw vooropleiding gewend bent om met een ander bronvermeldingssysteem te werken, dan staat het je vrij om dat systeem te gebruiken (mits consequent toegepast).

Feedback

De eerste twee opdrachten worden besproken in het werkcollege, waarbij je peerfeedback krijgt. Deze feedback gebruik je voor je verslag. Het verslag wordt door je werkgroepdocent beoordeeld met een rubric (zie bijlage). De feedback op het verslag wordt twee weken na de inleverdatum in Canvas zichtbaar (algemene opmerkingen bij de rubric en/of opmerkingen in je verslag). Bekijk de feedback en vraag je docent eventueel om nadere toelichting. Vervolgens duurt het nog 1-2 weken voordat het cijfer zichtbaar is in SIS.

5. Van de student verwachte activiteiten

Elke week staat er een thema centraal en is de opzet als volgt:

- Vooraf bestudeer je de literatuur en maak je voorbereidingsopdrachten.
- In het werkcollege wordt door middel van verschillende werkvormen gelegenheid gegeven tot oefening, verdieping en training van kennis en vaardigheden. Daarnaast bieden de werkvormen handvatten/voorbeelden om zelf mee te experimenteren in je stagepraktijk.
- Tijdens de practica ga je actief met medestudenten aan de slag met praktijkgerichte vraagstukken en oefen je met praktijksituaties. De cases en opdrachten zullen door de docenten uiteengezet worden. Tijdens de practica wordt een actieve deelname verwacht.
- Gedurende dit vak lever je twee opdrachten in. Deze opdrachten bereiden voor op het verslag (de derde opdracht) waarmee je het vak afrondt.
- Er wordt van je verwacht dat je bij alle colleges aanwezig bent. Natuurlijk kan het een keer gebeuren dat je ziek bent. Stuur in dat geval voorafgaand aan het college een bericht naar je werkgroepdocent, zodat hij/zij weet waarom je afwezig bent. Als je een tweede keer afwezig bent, dan moet je dit op passende wijze compenseren in overleg met de werkgroepdocent.

Indicatie tijdsinvestering (3 EC)

Deelname aan colleges	18 uur
Vorbereiding colleges (literatuur)	36 uur
Opdracht 1, 2 en 3 (verslag PAD A)	30 uur
<hr/>	
Totaal aantal te besteden uren (3 EC x 28 uur):	84 uur

Onderdeel Professioneel Spreken:

Tijdens het eerste semester volg je tevens het onderdeel 'Professioneel Spreken'. Je volgt hiervoor een werkcollege (blok 1) en een workshop (blok 2) en kunt individuele begeleiding krijgen. Meer informatie vind je in de studiehandleiding van dit onderdeel op Canvas bij PAD A en nogmaals bij PAD B. Het onderdeel wordt afgetekend bij PAD B.

Dit werkcollege wordt gegeven in week 3 of 4. Het tijdstip verschilt per groep (tussen 9.00u en 13.00u en voor sommige groepen van 15.00-16:30 uur). Kijk op rooster.uva.nl voor je eigen rooster.

6. Thema, literatuur en opdrachten

	09:00-10:30 uur	11:00-12:30 uur
Week 1 07-09-2023	Werkcollege: Starten met een veilig leerklimaat	Practicum: Contact maken met de leerling
Week 2 14-09-2023	Werkcollege: Het ontwerpen van een les	Practicum: Het begin van de les
	Huiswerk voor maandag 18 september, 17:00 uur inleveren via Canvas: opdracht 1	
Week 3 21-09-2023	Huiswerk voor de colleges: lezen opdracht 1 van twee medestudenten	
	Werkcollege: Leidinggeven aan een groep	Practicum: Uitleg geven
	Huiswerk voor maandag 25 september, 17:00 uur inleveren via Canvas: opdracht 2	
Week 4 28-09-2023	Huiswerk voor de colleges: lezen opdracht 2 van twee medestudenten	
	Werkcollege: Leren zichtbaar maken	Practicum: Feedback geven
Week 5 05-10-2023	Huiswerk voor de colleges: meebrengen concept lesontwerp 1 van vakdidactiek	
	Werkcollege: Groepsdynamiek	Practicum: Een samenhangende les ontwerpen: aansluiten bij de beginsituatie
Week 6 12-10-2023	Werkcollege: Reflectie op pedagogisch-didactische visies	Practicum: Reflectie op de eigen pedagogisch-didactische visie
02-11-2023	Voor donderdag 2-11, 17:00 uur (deeltijd: donderdag 7-12): opdracht 3 'Verslag PAD A'	

Week 1: Werkcollege Starten met een veilig leerklimaat en Practicum Contact maken met de leerling

Thema: Leerlingen kunnen het beste leren en zich ontwikkelen wanneer ze zich veilig en geaccepteerd voelen. Als docent draag je met je handelen bij aan het pedagogisch (leer)klimaat. Volgens de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan kun je leerlingen motiveren om te leren door in te spelen op drie psychologische basisbehoeftes: competentie, autonomie en verbondenheid. Leerlingen moeten het gevoel krijgen dat ze iets kunnen leren, ze zelf keuzes kunnen maken en ruimte krijgen voor eigen initiatieven en ze moeten het gevoel hebben 'er bij te horen'. Je onderwijs start dus met contact, tussen jou als docent en de klas en tussen jouw doelen met de les en de doelen/verwachtingen van je leerlingen. Hoe zorg je ervoor dat deze verbindingen worden gelegd? Dat staat centraal in het eerste college. Ook het practicum gaat specifiek over contact maken met leerlingen.

Onderwerpen: leraar-leerlingrelatie, basisbehoeftes (autonomie, gevoel van competentie, sociale verbondenheid)

Literatuur:

- H2 uit Van den Bergh et al. (2022). *Begeleiden van zelfsturing en samenwerking. Actief leren in het vo en MBO: De pedagogische grondhouding van de docent*
- H2 uit Van Ast et al. (2020). *Effectief leren: Bevorderen van het leerklimaat*

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur en studiehandleiding
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?

Week 2: Werkcollege Het ontwerpen van een les en Practicum Het begin van de les

Thema: Als docent wil je dat leerlingen doelgericht leren; je wil dat leerlingen leren wat jij voor ogen hebt. Hiervoor is het belangrijk dat je van tevoren bedenkt hoe je het leerproces van een groep leerlingen in de door jou gewenste richting kunt sturen. Er zijn verschillende didactische modellen/manieren om dit te doen, van (meer) leerkracht- tot (meer) leerlinggestuurd. Afhankelijk van de visie van je school en je eigen visie, maar ook van de leerdoelen en de leerlingen in je klas, maak je een keuze wanneer je welk model het beste kunt inzetten in je onderwijs. De afweging hierbij is op welke manier je het leren van de leerlingen het meest effectief beïnvloed. Hiervoor heb je kennis nodig over hoe leerlingen leren. In het practicum gaat het expliciet over de lesstart. Waar moet een effectieve instap aan voldoen?

Onderwerpen: lesdoelen, aansluiten bij de beginsituatie en curriculum, leeractiviteiten, sleutelbegrippen effectief leren/directe instructie.

Literatuur:

- H1 uit Van Ast et al. (2020). *Effectief leren: Bevorderen van het leerklimaat*

- H3 uit Schelfhout et al. (2021). *Algemene didactiek. Didactisch referentiekader voor lesvoorbereiding en lesanalyse: Het algemeen didactisch referentiekader*

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?

Week 3: Werkcollege Leidinggeven aan een groep en Practicum Uitleg geven

Thema: Om een veilige en stimulerende leeromgeving te realiseren is het belangrijk om heldere verwachtingen uit te spreken, structuren en routines aan te bieden en afspraken te maken. Hiervoor is het belangrijk dat je zicht hebt op wat jij als gewenst gedrag ziet en hoe je dit gedrag (bv. door communicatie, maar ook in je lesvoorbereiding en -opzet) kunt stimuleren en ongewenst gedrag kunt voorkomen. Desondanks is het soms nodig om in te grijpen om de ‘rust in de klas’ te herstellen of een einde te maken aan pestgedrag. Welke manieren zijn er om dit te doen?

Klassenmanagement gaat over het scheppen van voorwaarden voor effectief onderwijs en wordt gezien als een belangrijke sleutel tot goede resultaten van leerlingen (Horeweg, 2015). Leraren die hier goed in zijn hebben vaak meer positieve interacties met leerlingen (Montague & Rinaldi, 2001). Ineffectief klassenmanagement kan daarentegen leiden tot schadelijke effecten als weerstand en ‘probleemgedrag’ in de klas (Sullivan, Johnson, Owens, & Conway, 2014). Effectief klassenmanagement helpt bovendien om beter om te gaan met leerlingen die dat ‘probleemgedrag’ laten zien in de klas (Onderwijsraad, 2010; Van der Wolf & Van Beukering, 2014).

In het practicum gaan we in kleine groepjes oefenen met uitleg geven.

Onderwerpen: pedagogisch klimaat, klassenmanagement, structuur, les- en klassenorganisatie, escalatieladder

Literatuur:

- H3 uit Onstenk, *Geïntegreerd pedagogisch handelen: Het pedagogisch klimaat*
- H2 uit Bijlsma (2015). *Klasse(n)kracht: Groepssfeer*
- (H2 uit Van Ast et al. (2020) herlezen, is voor week 1 gelezen)

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?
- Maken en inleveren opdracht 1:

Opdracht 1 (inleveren via Canvas voor maandag 18 september, 17:00 uur)

- Bekijk je huiswerknotities van de eerste twee weken over het vertalen van de theoretische perspectieven en concepten naar waarneembaar docentgedrag.
- Bekijk nu het conceptobservatieschema hieronder en vergelijk dit schema met jouw inzichten uit de literatuur. Dekt het conceptschema naar jouw idee de lading? Wat wil je nog aanvullen

of aanpassen zodat dit voor jou bruikbare observaties oplevert? Welke focus vind jij relevant in deze fase van je opleiding? Wijzig het conceptschema en beschrijf kort de keuzes die je gemaakt hebt en gebruik daarbij de theoretische perspectieven en concepten van week 1 en 2 (richtlijn: 300 woorden).

- **Lever de opdracht via Canvas in voor maandag 18 september, 17:00 uur.** Vervolgens krijg je twee medestudenten toegewezen die je in het werkcollege van 21 september feedback geeft. **Lees de opdracht van je medestudenten vóór de colleges van 21 september goed door.**

Conceptobservatieschema

Docenthandelingen	In welke mate gezien?	Concrete voorbeelden van gedrag
	- +/- + ++	
Maakt contact met de leerlingen		
Informeert leerlingen over de doelen van de les		
Betrekt alle leerlingen bij de les		
Gaat tijdens de instructie na of leerlingen de leerstof hebben begrepen		
Kiest passende leeractiviteiten en –niveaus		
Varieert in opdrachten, werkvormen en lesmateriaal		
Geeft complimenten bij goed gedrag		
Waakt over afgesproken omgangsvormen en -regels		
Sluit de les af, gaat na of doelen van de les zijn bereikt		
....		

Week 4: Werkcollege Leren zichtbaar maken en Practicum Feedback geven

Thema: Om het leerlingen van leerlingen effectief te laten zijn, is het belangrijk dat het leerproces van de leerling voor alle betrokkenen zichtbaar is. Dit inzicht kun je aan het eind van een leerproces krijgen (summatief toetsen), maar ook tijdens de les (summatief handelen). Tijdens dit college staan we stil bij hoe je tijdens de les inzicht kunt krijgen in het leren/leerproces van leerlingen en hoe je deze informatie gebruikt om het leren van leerlingen te bevorderen door het geven van feedback.

In het practicum ga je specifiek oefenen met feedback geven. Feedback wordt hierbij gezien als een doorlopend proces waarin je als docent duidelijk maakt waar de leerling naartoe werkt (feedup), hoe de leerling het doet (feedback) en hoe de leerling verder kan en de gewenste situatie kan bereiken (feedforward) (Hattie & Timperley, 2007; Sluijsmans & Segers, 2018). Aansluitend bij de idee van een 'growth-mindset' (Dweck, 2008) wordt aanbevolen om meer positieve feedback te geven dan negatieve, omdat dat positief bijdraagt aan motivatie en prestaties. Feedback kan op verschillende zaken gericht zijn, zoals op het werk van een leerling, het gedrag in de klas, de aanpak die de leerling gehanteerd heeft of de persoon van de leerling.

Onderwerpen: formatief evalueren/handelen, niveaus van feedback (op taak, proces, zelfregulatie of persoon; feedup, feedback en feedforward; positieve en negatieve), peerfeedback, growth-mindset, constructive alignment

Literatuur:

- H6 uit Ros et al. (2020). *Gemotiveerd leren en lesgeven. De kracht van intrinsieke motivatie: Motivatie en evalueren*
- Wiliam (2011). *What is assessment for learning?*

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?
- Maken en inleveren opdracht 2:

Opdracht 2 (inleveren via Canvas voor maandag 25 september, 17:00 uur)

- Bekijk de feedback van je medestudenten op opdracht 1 en je huiswerknotities van de week 3 en 4 over het vertalen van de theoretische perspectieven en concepten naar waarneembaar docentgedrag. Verbeter nu je observatieschema van opdracht 1. Verbeter ook de verantwoording bij je observatieschema.
- Observeer 3 lessen van 1 klas (je volgt dezelfde klas dus bij verschillende docenten) met je verbeterde observatieschema. Noteer concrete voorbeelden van waargenomen gedrag in je schema (een schema per les). Vermijd interpretaties of waarderingen.
- Schrijf dan een kritische analyse van een fragment uit één van de lessen (richtlijn: 750 woorden). Doe dit aan de hand van deze stappen:
 - **FRAGMENT:** Selecteer één fragment/voerval dat jij belangrijk vindt. Noteer je observaties bij dit fragment (neem deze over uit je observatieschema).

- TERUGBLIK 1: analyseer vanuit het docentperspectief: hoe heeft de docent dit moment ervaren? Wat wilde de docent bereiken? Verbind dit aan wat je waargenomen hebt.
- TERUGBLIK 2: analyseer het docenthandelen met behulp van de theoretische inzichten van week 1 tot en met 4. Welke theoretische perspectieven en concepten zijn relevant om het fragment te begrijpen?
- TERUGBLIK 3: analyseer vanuit het leerlingperspectief: hoe heeft/hebben de leerling(en) dit fragment volgens jou ervaren? In hoeverre draagt dit bij aan het leren van die leerling(en)? Verbind dit aan wat je waargenomen hebt.
- EVALUATIE: geef aan waarom je dit fragment selecteerde: welke sterke en/of zwakke punten worden hier geïllustreerd?
- **Lever de opdracht via Canvas in voor maandag 25 september, 17:00 uur.** In het practicum van 28 september geef je feedback aan twee medestudenten. **Lees de opdracht van je medestudenten vóór de colleges van 28 september goed door.**

Week 5: Werkcollege Groepsdynamiek en Practicum Een samenhangende les ontwerpen: aansluiten bij de beginsituatie

Thema: Als docent ben je onderdeel van de groep, maar je hebt ook de leiding waardoor je invloed uit kunt (en moet) oefenen op de groepsdynamiek in een groep. Tijdens dit college staan we stil bij jouw rol in de groep(en), het interactieproces tussen de groep en jou als docent en jouw invloed hierop en hoe je deze informatie kunt gebruiken om je docenthandelen (bij) te sturen en het leerklimaat veilig(er), positief en effectief te maken.

In het practicum gaan we samen aan de slag met het ontwerpen van een les op basis van eerder besproken literatuur (week 2 en 4). We kijken naar de constructive alignment van leerdoelen, leeractiviteiten en werkvormen, voor zover mogelijk aan de hand van je lesontwerp 1 vakdidactiek.

Onderwerpen: interactiepatronen, inhoud- en betrekkingniveau, Roos van Leary, groepsfasen

Literatuur:

- H7 en H8 (t/m 8.9) uit Remmerswaal (2013). *Handboek groepsdynamica. Een inleiding op theorie en praktijk: H7 Hoofdthema's uit de systeem- en communicatietheorie* en *H8 De Roos van Leary*

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?

Week 6: Werkcollege Reflectie op pedagogisch-didactische visies en Practicum Reflectie op de eigen pedagogisch-didactische visie

Thema: De meningen zijn verdeeld over wat 'goed onderwijs' precies is. Veel scholen en leerkrachten laten zich bij het vormen van hun visie hierbij informeren door effectieve werkwijzen (zowel vanuit theorie als praktijk - *evidence informed*) en denken kritisch na over hoe ze het beste kunnen

bijdragen aan het leerproces van hun (toekomstige) leerlingen. Door alle ervaringen ontwikkel je je persoonlijke visie. Hoe verhoudt je visie zich tot je stageschool? Welke gevolgen zitten er aan de keuzes die je maakt (verborgen curriculum)? Is dat wat je voor ogen hebt? Ook is het belangrijk om na te gaan of je handelen in de praktijk in overeenstemming is met je visie. En hoe je je handelen daar meer in overeenstemming mee kunt laten zijn.

In het practicum vertalen we mogelijke pedagogisch-didactische visies naar het handelen in de klas. Welke dilemma's kom je tegen in de onderwijspraktijk? Hoe ga je daar mee om/hoe kom je tot een goede afweging en vervolgens reactie?

Onderwerpen: pedagogisch-didactische visies op onderwijs, modellen voor reflectie op eigen handelen

Literatuur:

- Klarus & Waldekker (2016). *Pedagogiek en onderwijs*
- H7 en H8 uit Berding & Pols (2018). *Schoolpedagogiek: H7 Leren en H8 Leerinhouden*
- H11 (deels) uit Geerts & Van Kralingen (2018). *Handboek voor leraren: Reflectie als leermiddel*

Vorbereiding voor de colleges:

- Lezen van de literatuur
- Bij het lezen van de literatuur: Hoe zou je deze theoretische perspectieven en concepten kunnen vertalen naar waarneembaar docentgedrag?

Afronding van het vak:

Opdracht 3 'Verslag PAD A' (inleveren via Canvas voor donderdag 2-11, 17:00 uur; deeltijd 7-12)

- Bekijk op Canvas de informatie en benodigde materialen voor het opnemen en uploaden van video's (zie: *cursus PAD A > Modules > Studiematerialen*).
- Maak een video-opname van een (deel van een) eigen les. NB: in deze opdracht word je niet beoordeeld op de kwaliteit van de les, maar op de kwaliteit van je observaties, analyse en reflectie.
- Bekijk de feedback van je medestudenten op opdracht 2 en verbeter nogmaals je observatieschema en verantwoording. Observer je video met je verbeterde observatieschema.
- Beschrijf kort de context (naam school, klas, lesuur, etc.) en typeer de klas (hoeveel leerlingen, opvallende zaken en bijzonderheden t.a.v. het sociale klimaat of de dynamiek in deze klas) (richtlijn: 100 woorden).
- Schrijf dan een kritische analyse van een fragment uit de les (richtlijn: 1200 woorden). Doe dit, net als bij opdracht 2, aan de hand van deze stappen:
 - FRAGMENT: Selecteer één fragment/voorzak dat jij belangrijk vindt. Noteer je observaties bij dit fragment (neem deze over uit je twee observatieschema's).
 - TERUGBLIK 1: analyseer vanuit het docentperspectief: hoe heb jij dit moment ervaren? Wat wilde je bereiken? Verbind dit aan wat je waargenomen hebt.

- TERUGBLIK 2: analyseer het docenthandelen met behulp van de theoretische inzichten uit PAD A. Welke theoretische perspectieven en concepten zijn relevant om het fragment te begrijpen? Gebruik hierbij meerdere perspectieven en thema's van PAD A.
- TERUGBLIK 3: analyseer vanuit het leerlingperspectief: hoe heeft/hebben de leerling(en) dit fragment volgens jou ervaren? In hoeverre draagt dit bij aan het leren van die leerling(en)? Verbind dit aan wat je waargenomen hebt.
- EVALUATIE: geef aan waarom je dit fragment selecteerde: welke sterke en/of zwakke punten worden hier geïllustreerd?
- Tijdens de afgelopen weken heb je aan de hand van de opdrachten een formatieve cyclus doorlopen. Schrijf een kritische reflectie op deze manier van leren: wat heb je door de opdrachten van PAD A geleerd over *hoe jij leert als docent*? Het gaat er hier niet om *wat* je inhoudelijk geleerd hebt, maar op welke manier, op welk moment en van wie. Gebruik in je tekst de theoretische perspectieven en concepten over evaluatie en reflectie (week 4 en 6). (richtlijn: 500 woorden)
- In het vak Onderwijspraktijk A (OP A) schrijf je een startvisie op onderwijs en je schoolvak in het bijzonder. In week 6 van PAD A heb je kennisgemaakt met pedagogisch-didactische visies op onderwijs. In deze video-analyse kijk je specifiek op die *pedagogisch-didactische* visies terug. Beschrijf welke pedagogisch-didactische visie(s) je herkent in je eigen handelen in de video. Geef voorbeelden van concreet eigen handelen. Past dit bij de visie die je voor ogen hebt? Gebruik in je tekst de theoretische perspectieven van week 6 (richtlijn: 500 woorden).
- Welk nieuw leerdoel en/of vervolgoel heb je na het analyseren van de video en het schrijven van het verslag? NB: wellicht heb je meer voornemens; het gaat ons hier specifiek om de voornemens die voortkomen uit deze video-analyse. Benoem twee concrete en specifieke voornemens, geef aan wat je gaat doen om je doel(en) te realiseren en welke bronnen (wie en wat) je hierbij gaat betrekken (richtlijn: 400 woorden).

Onderdelen verslag PAD A

Voeg alle onderstaande onderdelen, behalve de video-opname, samen in één document, netjes en formeel geschreven, met correcte bronvermelding en in onderstaande volgorde:

- Voorblad (titel, naam, studentnummer, docent);
- Opdracht 3 (max. 3000 woorden, excl. de ingevulde observatieschema's):
 - Je eigen observatieschema (leeg) met verantwoording;
 - Twee ingevulde observatieschema's bij je video-opname;
 - Contextbeschrijving en kritische analyse van het videofragment;
 - Kritische reflectie op het eigen leerproces;
 - Reflectie op eigen handelen vanuit pedagogisch-didactische visie(s);
 - Twee voornemens;
- Referentielijst;
- Bijlage (in een apart inleverpunt): video-opname van de eigen les.

Lever het verslag en de video-opname via Canvas in voor donderdag 2 november, 17:00 uur (deeltijd donderdag 7 december). Er is een apart inleverpunt voor het verslag en voor de video. Gebruik de handleiding voor het uploaden (zie: *cursus PAD A > Modules > Studiematerialen*). Zorg dat je op een UvA-locatie bent, omdat het uploaden van de video anders lang kan duren.

Ga voorzichtig om met data van leerlingen: anonimiseer je verslag!

Binnen de opleiding moet je voorzichtig omgaan met persoonlijke informatie over leerlingen en collega's. Stel jezelf de vraag: is het echt nodig om de persoonsgegevens van de leerling of de collega te gebruiken, of kan het ook anders? Let in ieder geval op de volgende punten:

1. **Anonimiseer je verslag** – om de situatie te begrijpen is het voor de docent niet nodig om de echte naam van individuen te weten. Schrijf bijvoorbeeld 'leerling 1' en 'leerling 2' in plaats van de echte naam van de leerling.
2. Ook als je data bewaart van leerlingen en/of collega's, doe dit zoveel mogelijk zonder de persoonsgegevens van leerlingen en/of collega's te vermelden.
3. Zorg dat je niet onnodig data van leerlingen en/of collega's bewaart. Bewaar alleen eventuele data die je nodig hebt voor de opdrachten voor dit vak.
4. Bescherm de data goed – het gaat vaak om persoonlijke informatie. Bewaar data bijvoorbeeld alleen op een computer met een sterke wachtwoordbeveiliging.
5. Ga ook in je dagelijks leven voorzichtig om met persoonsgegevens van anderen: praat bijvoorbeeld niet over leerlingen en/of collega's met naam en toenaam als je in openbare ruimtes bent (zoals in het openbaar vervoer of op feestjes).
6. Vernietig alle gegevens van leerlingen en/of collega's zodra je studie voorbij is.

Privacy

Respecteer de privacy van medewerkers en medestudenten. Dit betekent bijvoorbeeld dat je geen video/geluidsopnames van personeel of medestudenten mag maken of verspreiden zonder hun toestemming. Meer informatie is te vinden in het Studentenstatuut: Onderwijs - Universiteit van Amsterdam (uva.nl).

7. Evaluatie van het onderwijs

Elk vak wordt na afloop geëvalueerd door middel van een vragenlijst. Zo kan je als student je feedback geven op de kwaliteit van het onderwijs. Op basis van de evaluaties kan een vak waar nodig verbeterd worden voor de volgende groep studenten. Beantwoord de vragen zo eerlijk mogelijk en wees daarbij concreet en constructief. De evaluatie is uiteraard anoniem.

Een aantal weken na afloop van het vak wordt er een evaluatierapport op de Canvasomgeving van het vak geplaatst. Als uit de evaluatie blijkt dat er meer dan alleen een vragenlijst nodig is, dan organiseert de opleiding een panelgesprek. Hiervoor worden een aantal studenten uitgenodigd. Samen met de docent en de onderwijsdirecteur of kwaliteitszorgmedewerker wordt gesproken over het verloop en de inhoud van het vak. Studenten kunnen ook zelf een panelgesprek aanvragen.

Verbeteringen naar aanleiding van eerdere evaluaties

Dit vak is de vorige periodes deels op andere wijze ingericht geweest. Graag maken we gebruik van de komende evaluaties om het verder te verbeteren.

8. Literatuurlijst

Aan te schaffen boeken

- Van Ast, M., De Loor, O. & Spijkerboer, L. (2020). *Effectief leren* (vijfde druk). Noordhoff Uitgevers.
- Onstenk, J. (2018). *Geïntegreerd pedagogisch handelen in voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs*. Uitgeverij Coutinho.

NB: eerdere drukken worden niet aangeraden. Indien je een eerdere druk hanteert, zorg dan dat je zelf weet welke stukken je mist en wat er anders is.

Downloaden via Canvas

- Berding, J. & W. Pols (2018). *Schoolpedagogiek voor het basis- en voortgezet onderwijs* (4^e druk). Noordhoff Uitgevers.
- Bijlsma, J. (2015). *Klasse(n)kracht. Met respect voor de klas. In 7 stappen naar een veilig en sociaal groepsklimaat*. Leuker.nu.
- Geerts, W. & Kralingen, R. van (2018). Reflectie als leermiddel. In W. Geerts & R. van Kralingen, *Handboek voor leraren* (tweede druk). Uitgeverij Coutinho.
- Klarus, R. & Waldekker, W. (2016). Pedagogiek en onderwijs. In R. Klarus & W. Waldekker (red.), *Wat is goed onderwijs? Bijdragen uit de pedagogiek* (tweede druk) (p. 9-12). Boom Uitgevers.
- Remmerswaal, J. (2013). *Handboek groepsdynamica. Een inleiding op theorie en praktijk* (elfde druk). Uitgeverij Boom Nelissen.
- Ros, A., J. Castelijns, A. van Loon & K. Verbeeck (2020). *Gemotiveerd leren en lesgeven. De kracht van intrinsieke motivatie*. Uitgeverij Coutinho.
- Schelfhout, W., E. Tanghe & W. Meeus (2021). *Algemene didactiek. Didactisch referentiekader voor lesvoorbereiding en lesanalyse*. Acco Learn.
- Van den Bergh, L., A. Ros, Q. Kools & H. de Laat (2022). *Begeleiden van zelfsturing en samenwerking. Actief leren in het vo en mbo*. Uitgeverij Coutinho.
- Wiliam, D. (2011). What is assessment for learning? *Studies in Educational Evaluation*, 37(1), 3-14. <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2011.03.001>

Aanbevolen literatuur voor nog meer praktische uitwerkingen en voorbeelden (niet verplicht)

- Marzano, R. & Miedema, W. (2018). *Leren in vijf dimensies. Moderne didactiek voor het voortgezet onderwijs* (zevende druk). Koninklijke van Gorcum.
- Janssen, F., Hulshof, H. & Veen, K. van (2016). *Uitdagend gedifferentieerd vakonderwijs*. UFB. <https://www.universiteit leiden.nl/onderzoek/onderzoeksoutput/iclon/uitdagend-gedifferentieerd-vakonderwijs>

Algemene informatie

1. Deelname aan onderwijs en tentamen

Om deel te kunnen nemen aan het onderwijs en de afronding van dit vak dien je je binnen de voorgeschreven periode aan te melden conform de door het onderwijsbureau voorgeschreven procedure. Bij niet-tijdige aanmelding of onjuiste inschrijving kan deelname aan het onderwijs en/of tentamen worden geweigerd. Als je correct staat ingeschreven voor het vak, hoef je je **niet** apart aan te melden voor het tentamen en het eventuele hertentamen. Uitsluitend bij correcte inschrijving kunnen de resultaten in SIS worden verwerkt. Zie voor de aanmeldingsprocedure de pagina 'Vakaanmelding' op de studentenwebsite: <https://student.uva.nl/onderwerpen/vakaanmelding-via-glass>.

2. Roosterwijzigingen

De locatie van het onderwijs en tentamen vind je op <http://rooster.uva.nl>. Houd de mededelingen op de Canvasomgeving van de cursus in de gaten voor eventuele roosterwijzigingen.

3. Onderwijs- en Examenregeling (OER)

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) vind je belangrijke informatie over toetsing, bijvoorbeeld over de voorwaarden om aan tentamen te mogen deelnemen, herkansingen en de geldigheidsduur van uitslagen. Zorg ervoor dat je van deze informatie op de hoogte bent! Je vindt de OER op de studentwebsite: <https://student.uva.nl/onderwerpen/onderwijs-en-examenregelingen-oer>.

4. Fraude en plagiaat

Onder fraude wordt verstaan het handelen of nalaten van de student dat erop gericht is het vormen van een juist oordeel door de examinerator omtrent kennis, inzicht en vaardigheden van de student geheel of gedeeltelijk onmogelijk te maken. Een voor iedereen duidelijk herkenbare vorm van fraude is bijvoorbeeld het op enigerlei wijze 'spieken' tijdens het tentamen. Een helaas vaak voorkomende vorm van fraude, die in de wetenschappelijke wereld zeer zwaar wordt aangerekend, is het plegen van plagiaat.

Plagiaat

Een wetenschappelijke tekst moet controleerbaar zijn en daarom dien je gebruikte (internet)bronnen altijd te vermelden in een zogenaamde bronvermelding. Als je een stuk tekst of tabel van iemand overneemt geef je precies aan wie de auteur is en waar je de tekst of tabel hebt gevonden. Doe je dat niet en wek je dus de indruk dat die tekst of die gegevens van jezelf zijn, dan wordt dat plagiaat genoemd. Het plegen van plagiaat in een paper of scriptie betekent altijd uitsluiting van de betreffende tentamen- of scriptiegelegenheid. Bovendien kan de examencommissie nog zwaardere straffen opleggen. Zorg dus dat je altijd goed je bronnen vermeldt en niet zomaar stukken tekst of gegevens van anderen overneemt. Zie voor meer informatie de studentenwebsite: <https://student.uva.nl/onderwerpen/plagiaat-en-fraude>.

Copyright

Je mag geen lesmateriaal gemaakt door de docent met anderen delen (zoals PowerPoint presentaties, online video's, online manuscripten, opdrachten, examenmateriaal, etc.).

5. Beroepsmogelijkheden

Als je het niet eens bent met een beoordeling, neem dan eerst contact op met de vakcoördinator. Hij/zij is als examinerator verantwoordelijk voor de beoordeling. Je kunt dan nagaan of een herbeoordeling mogelijk is. Als dat niet mogelijk is, of je blijft het oneens met de beoordeling, dan kan je binnen 6 weken na bekendmaking van de uitslag beroep aantekenen bij het College van Beroep voor de Examens (CBE). Het College dient overeenkomstig artikel 7.61, tweede lid, van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) te beoordelen of de bestreden beslissing al dan niet in strijd is met het recht. Let op: Het College is *niet* bevoegd te oordelen over de inhoud van gemaakte papers of tentamen. De CBE heeft een beperkte toetsingsmogelijkheid en beoordeelt slechts of de Examencommissie c.q. examinerator in redelijkheid tot het desbetreffende oordeel heeft kunnen komen. Studenten worden geacht om, wanneer zij beroep bij het CBE aantekenen, tevens contact op te nemen met de studieadviseur en/of de examencommissie van de ILO. Dit schort de termijn voor beroep bij het CBE niet op.

Bijlage – Beoordelingsrubric voor het verslag

	Onvoldoende	Voldoende	Goed
Observatie 1 2 3	Gebruikt in het observatieschema geen passende indicatoren van de theoretische concepten	Gebruikt in het observatieschema <i>passende indicatoren van de theoretische concepten</i>	Gebruikt in het observatieschema passende indicatoren van de theoretische concepten <i>en verantwoordt de eigen aanvullingen of wijzigingen vanuit de eigen visie op de theorie</i>
	Geeft interpretaties of waarderingen in de observaties	<i>Vermijdt in de meeste observaties interpretatie en waardering</i>	Vermijdt in <i>alle</i> observaties interpretatie en waardering
	Geeft voorbeelden die onvoldoende concreet zijn of geen waarneembaar gedrag betreffen	Geeft bij de meeste geobserveerde items een <i>concreet voorbeeld van waarneembaar gedrag</i>	Geeft bij (<i>bijna</i>) <i>alle geobserveerde items</i> concrete voorbeelden van waarneembaar gedrag en geeft bij enkele items <i>meerdere verschillende</i> voorbeelden
Analyse 1 2 3	Gebruikt in de analyse vooral alledaagse taal	Gebruikt in de analyse <i>enkele theoretische concepten</i>	Gebruikt in de analyse meerdere theoretische concepten of perspectieven <i>in samenhang en/of bespreekt de verschillen tussen die theorieën</i>
	Geeft een onjuiste omschrijving van concepten en/of geeft geen passende (tegen)voorbeelden en/of verbindt de concepten onvoldoende aan de specifieke context	Geeft een <i>juiste omschrijving</i> van concepten en <i>concretiseert deze deels</i> . Dat wil zeggen: Geeft passende (tegen)voorbeelden <i>of</i> verbindt de concepten aan de specifieke context	Geeft een juiste omschrijving van concepten en <i>concretiseert deze</i> . Dat wil zeggen: Geeft passende (tegen)voorbeelden <i>en</i> verbindt de concepten aan de specifieke context
	Bespreekt de perspectieven in de klas (docent en leerling) vanuit ervaring	Bespreekt de perspectieven in de klas (docent en leerling) vanuit ervaring, <i>intentie en effect</i>	Bespreekt de perspectieven in de klas (docent en leerling) vanuit ervaring, <i>intentie en effect</i> , en <i>verkent hierbij verschillen tussen leerlingen</i>
Evaluatie/reflectie 1 2 3 4	Verbindt de reflectie op het eigen leerproces aan de eigen ervaringen	Verbindt de reflectie op het eigen leerproces aan de eigen ervaringen <i>en aan feedback van medestudenten en WPB</i>	Verbindt de reflectie op het eigen leerproces aan de eigen ervaringen, aan feedback van medestudenten en WPB <i>en aan de theoretische perspectieven en concepten over evaluatie en reflectie</i>
	Verbindt geen of onjuiste concrete voorbeelden van eigen gedrag en handelen aan pedagogisch-didactische visie(s)	Verbindt <i>concrete voorbeelden van eigen gedrag en handelen aan pedagogisch-didactische visie(s)</i>	Verbindt concrete voorbeelden van eigen gedrag en handelen aan pedagogisch-didactische visie(s) <i>en heeft aandacht voor de interactie met het gedrag van de leerlingen en/of tussen leerlingen onderling</i>
	Gebruikt in de verbinding van het eigen handelen aan pedagogisch-didactische visie(s) vooral alledaagse taal	Gebruikt in de verbinding van het eigen handelen aan pedagogisch-didactische visie(s) <i>enkele theoretische concepten of perspectieven</i>	Gebruikt in de verbinding van het eigen handelen aan pedagogisch-didactische visie(s) meerdere theoretische concepten of perspectieven <i>in samenhang en/of bespreekt de verschillen in onderliggende visie</i>
	Benoemt voornemens onvoldoende concreet en specifiek en/of verbindt deze niet aan de kritische analyse van de video	Benoemt voornemens <i>concreet en specifiek en/of verbonden aan de kritische analyse van de video</i>	Benoemt voornemens concreet en specifiek en verbonden aan de kritische analyse van de video, <i>en uitgewerkt in haalbare vervolgstappen en bruikbare bronnen</i>

NB: Per onderdeel maximaal 10 punten (maximaal 100 punten)